

Børn opfører sig ordentligt, hvis de kan. Så ganske enkelt forholder det sig, fastslår den amerikanske psykolog og forsker Ross W. Green, hvis bog *Det eksplosive barn* netop er udkommet i en 7. udgave. Bogen blev første gang udgivet i 1998 og har efterfølgende vist sit værd med en videnskabelig tilgang til håndteringen af børn med adfærdsvanskeligheder. *Det eksplosive barn* må derfor betragtes som en klassiker, der både har gjort den humanistiske pædagogik tilgængelig og hjulpet flere børn til at blive mere selvstændige, robuste og socialt velfungerende.

Bogen henvender sig primært til de voksne, der genkender oplevelsen af magtesløshed og frustration, samt følelsen af skyld og skam i deres daglige omgang med børn. I bogen kan frustrerede voksne finde et alternativ til konsekvenspædagogikken og derigennem sikre mere hensigtsmæssige interaktionsmønstre og udvikling af barnets kompetencer inden for problemløsning og samarbejde – redskaber, som barnet kan gøre brug af senere i livet. Netop udviklingen af disse kompetencer gør samtidig, at bogens pædagogiske tilgang vil være værd at læse for alle, der deler tilværelse med et barn.

Greens filosofi er, at børn gør det så godt, som de kan, og at deres uhensigtsmæssige adfærd er et tegn på, at de mangler de færdigheder, der skal til for at indfri omverdenens forventninger. Dette kan vedrøre evnen til eksempelvis at udvise fleksibilitet, problemløsning, konsekvensberegning og regulering af følelsesmæssige reaktioner. Dermed udfordrede Green i sin tid den ellers dominerende betragtning, at børn vælger at være umedgørlige, og at deres adfærd er planlagt, tilsigtet og bevidst kontrolleret. Eller at barnets uhensigtsmæssige adfærd er et produkt af forældrenes eftergivende opdragelsesstil. Selvom billedet af børns adfærd i dag er mere nuanceret, er bogen en kærkommen påmindelse om, at vi fortsat kan blive bedre til at støtte børnene i deres udvikling.

Når der opstår en konflikt med et barn, opstiller Green tre løsningsforslag: Plan A, B og C. I Plan A benyttes den voksnes autoritet til at træffe ensidige beslutninger, imens Plan C handler om bevidst at sætte det uløste problem midlertidigt på standby – for ingen kan mestre alt på en gang, hverken børn eller voksne. For at sikre barnet de rette betingelser for læring af nye færdigheder, er det nødvendigt, at den voksne identificerer og prioriterer de uløste problemer og dernæst inviterer til fælles proaktiv problemløsning, hvilket er essensen i Greens Plan B. I denne proces tages barnet med på råd omkring årsagen til udfordringen og problemløsningen ved hjælp af en empatisk og fordomsfri tilgang samt en reflekterende lytning.

Bogen byder på talrige case-eksempler, dialoger mellem forældre og børn samt eksempler på anvendelsen og udfaldet af de respektive planer. Ydermere har Green inkluderet afsnit med Q&A, der gør plads til de naturlige spørgsmål, som metoden oftest rejser. Dette afspejler Greens mange års erfaring og sikrer, at læseren således har de bedste forudsætninger for at anvende metoden samt lære af de mulige fodfejl, der sker i praksis. En af bogens styrker er de opsummerende pointer i slutningen af hvert afsnit, som er med til at genopfriske læserens hukommelse. En anden styrke er, at Green har udviklet særlige skemaer til brug i processen, der ligeledes gør metoden let at implementere. Derudover henvises til supplerende litteratur og materialer, der bl.a. kan bidrage til problemløsning med et barn med nedsatte sproglige forudsætninger.

Bogen er let forståelig og bør læses i sin helhed for at opnå den optimale metodeforståelse, og er derfor ikke særlig egnet som opslagsværk, medmindre man er grundigt inde i metoden. Som et middel til bedre at forstå og håndtere børn med adfærdsvanskeligheder – diagnose eller ej – er bogen dog særdeles velegnet. Det bør pointeres, at Green ikke er optaget af diagnoser, men udelukkende fokuserer på at ændre den tilgang, man møder børnene med.

Bogen tager ganske vist udgangspunkt i den amerikanske virkelighed og hverdag, men gennem mit virke ved PPR, oplever jeg jævnligt både forældre og professionelle, der beskriver flere af de samme udfordringer og problemstillinger. Trods sine år på bagen bibeholder bogen således sin aktualitet og kan med fordel læses for at give både forældre og fagpersoner effektive måder at hjælpe børn på. Den vil med garanti også bidrage med både håb og optimisme, ift. de udfordringer en dagligdag med et barn med særlige behov kan byde på.

Af Susanne Ley, cand.psych.

